

A HÁLÓZAT ALAPÚ NYELVTANÍTÁSBAN REJLŐ LEHETŐSÉGEK

HORVÁTH BALÁZS ZSIGMOND, művészettörténész-angoltanár
BKSZC Pogány Frigyes Szakgimnázium
E-mail: zsmondi@gmail.com

DOI 10.23716/TT0.24.2020.23

Absztrakt

A hálózat alapú nyelvtanítás (Network-Based Language Teaching - NBLT) nyelveket oktat számítógépek használatával, amelyek helyi vagy globális hálózatokon keresztül kapcsolódnak egymáshoz. Az NBLT lehetővé teszi a diákok számára, hogy interakcióba lépjenek a célnyelven beszélőkkel anélkül, hogy fizikailag találkoznának velük. Az NBLT-ben a fő hangsúly a számítógépen és az interneten keresztüli hiteles kommunikáció. A szociális weboldalak és virtuális közösségek új lehetőségeket kínálnak az NBLT számára.

Az XX. század második fele óta drámai változásokon ment át az idegen nyelvek tanítása. A fókuszpont a diszkrét nyelvtani struktúrák tanításától a kommunikatív képesség ösztönzéséig tolódott. A kreatív önkifejezés a modern nyelvtanulók számára az elérni kívánt cél. A mondanivaló pontos jelentése elsőbbséget élvez a nyelvtan tanításának strukturális gyakorlatával szemben. A kulturális kontextus nagy hangsúlyt kap, még akkor is, ha sok tanár bizonytalan, egy nyelv kulturális aspektusának tanítását illetően. A használt tankönyvek mára megkülönböztetik a beszélt és írott nyelvi formákat, és az irodalmi szövegek mellett általában autentikus szövegeket (például: reklámokat és újságcikkeket stb.) tartalmaznak. E sokrétű változáshoz kapcsolódik a modern nyelvoktatás egyik legjelentősebb területe — a számítógéppel támogatott nyelvtanulás (Computer-Assisted Language Learning – CALL). Napjainkban már minden iskolában lassan elérhetőek médiaközpontok és interaktív tantermek, ahol a nyelvtanulók multimédiás e-anyagokat használhatnak, idegen nyelvű dokumentumokat érhetnek el a világhálón, és kommunikálhatnak anyanyelvi szintű nyelvhasználókkal elektronikus eszközök segítségével. A nyelvtanítás mára egy igazi élő organizmus, amely napról-napra összetettebb.

Kulcsszavak: internet, közösségi weboldalak, virtuális tanterem, tartalommegosztás, hálózat alapú nyelvtanítás

Bevezetés

A hálózati alapú nyelvoktatás (NBLT) korai célja a számítástechnológia kipróbálása volt annak megállapítása érdekében, hogy az milyen hatással lehet a nyelvhasználatra, a későbbi időkben fokozatosan a második nyelv elsajátításának elméleteinek tesztelésére irányultak a számítógépes kommunikációval való összefüggések tanulmányozása.

A technológia mai szintjén már nem az a kérdés, hogy a számítástechnikai eszközöket hogyan használhatjuk, hanem az, hogy milyen filozófiát állíthatunk fel a tanulás támogatása érdekében. Azon kívül, hogy a pedagógusnak a tanulás folyamatát kell ellenőriznie, felelősséggel tartozik a leadott tananyag szociokulturális elemeinek felügyeletében. A hálózatok nyíltsága a szociális értékek és szokások átvitelének új mércéjeként szolgálhat.

Az NBLT korai kutatására jellemző a feladat- és tanulói produktum-orientált online interakciók vizsgálata. Ezzel ellentétben két új terület vizsgálata vált időszerűvé: az online tanulás nem osztálytermi kontextusban való megfigyelése (amely a digitális technológiák tanulói szemszögéből gyakran változatosabbak és kifinomultabbak, mint amivel találkoznak az iskolában), és a multimodalitás, ami a szemiotikus módok feltárása blogokban, wikikben, podcastingban, mobiltelefonokban, csevegőszobákban és videokonferenciákban. [1]

Michael Long interakciós hipotézise szerint a nyelvi fejlődést a személyes kommunikáció és a zajló nyelvi interakciók eredményezik. Az interakcionista megközelítés lényege a bemenet, az interakció és az output kiemelkedő szerepe a nyelvtanulásban. [2,3] A célnyelvbe való bevitel elengedhetetlen, és érthető, de a tanuló szintjét kissé meghaladó ($i + 1$) input közvetlen hozzájárul egy tanuló nyelvi fejlődéséhez és gondolkodásának fejlődéséhez. Erre tökéletesen alkalmas a tanulók számára érdekes témákban online tartalmak alkalmazása. [4]

Ezenkívül a tananyagot is eleve önállóbban dolgozzák fel a tanulók, mint a hagyományos tantermi környezetben. [5] Többletnek számít, hogy ha egy szó jelentését kell megbeszélni, akár a tanuló tudásának hiányosságai miatt, akár a kommunikáció megszakadása, valamint a megértés-ellenőrzés és a kommunikációs stratégiák szükségessége miatt, a tanulónak alaposan átgondolt módon kell megfogalmazni közölnivalóját. Ez a megközelítés ideálisnak tűnik a számítógépes hálózati eszközök nyelvtanulásban betöltött szerepének feltárásához, mivel hangsúlyt fektet a tanulók összekapcsolására, hogy azok interakciója egymással fokozottabban segítse elő a tanulás és elsajátítás folyamatát. [6]

A hálózaton belül használt nyelv és a társadalmi interakció szerepet játszik az emberi fejlődésben, és kulturális gyakorlatként szolgál, amely a közösség tagjai által megosztott tudás megépítéséhez vezethet. Annak szempontjából, hogy ez hogyan járulhat hozzá a szociális hálózatokhoz, az annak a függvénye, hogy a kapcsolatok milyen gazdag környezetet kínálhatnak a tanulók számára szociokulturális szempontból.

A hálózatok alkalmazása

Napjainkban a világjárvány mutatóinak keserű alakulása és a megkövetelt immobilitás alaposan próbára teszi, hogy az eddig elsajátított technikák életképesek-e minden korosztály számára az új ismeretanyagok elsajátítása szempontjából. [7]

A hálózatok alkalmazása a kulturális tanulásért osztályterekben és közös megbeszélések segítségével történt ezidáig. Eddig csak a felsőoktatásban és a levelező képzésekben volt jellemző ez a tanítási-tanulási módszer. Az NBLT célja, tartalma és felépítése azonban gyorsan változik az eredeti elképzelésekhez képest.

Amint a hálózat alapú tananyagleadás kiterjeszti a figyelmét az online oktatás és tanulás kulturális, kommunikatív és társadalmi aspektusaira, számos problémás terület jelentkezik, például a közeg, stílus és az elkötelezettség szintje közötti különbségek, a technocentrizmus, valamint a módszertani és etikai kérdések.

Az oktatók estében még mindig erősen érezhető az, hogy több generáció tanít együtt, akik nem egyenlő mértékben tudnak számítógéppel dolgozni. A több generáció több eszköz igénybevételét is okozhatja egy-egy közösségen belül. A módszerek egyesítését nem lehet a közeljövőben megoldani, csak a szakma megújulásával lehetséges majd.

A több generáció több kommunikációt is igényel, így a hálózatok szerepe elmosódik abban a tekintetben, hogy a kulturális tájékozódás mellett az online felületek a számonkérés eszközeivé válnak. Az eddig különálló rendszerek egységbe kovácsolódnak. Eddig a közösségi oldalak önálló üzenetcsere koncentráltak, de a mai körülmények között a számonkérésre is alkalmassá válnak. Ez a tartalom dúsulásán és nehezebb ellenőrizhetőségén kívül, az automatizmusok elterjedését is eredményezi. A rendszerek ma már képesek osztályzatokat is adni a tanulóknak, amelyek elfogadható validáló eszközök. Az NBLT eredeti célja, a kulturális közösségi és nyelvi nevelés, így csak a legsikeresebb esetben valósul meg. [2]

Követelmények

Akármilyen összemosódást is tapasztalunk a célok és a rendszerek között, a hatásos tankörnyezeteknek a következő általános elemeket kell tartalmazniuk:

- a tartalom legyen autentikus és annak visszakérdezése legyen kontrollált (például.: Alf tesztek)
- a tanulók a távoktatás során önállóan is feldolgozhatják az anyagrészeket és a visszajelzés empirikus legyen — ez már csak egy lépésre van az önálló tanulástól
- a tanulók tudásszintjéhez mérten a számonkéréseket a gondolkodásra is tervezni kell
- a feladatoknak fel kell tudnia térképezni a tanulók tudását kevesebb személyes kontaktus mellett is

A követelmények mellett az emberi tényező viszont sosem hagyható el, még akkor sem, ha nagyító alá vesszük, hogy egy anyanyelvű vagy a nyelvet csak másodikként beszélő szakember a tanulók tudásának más-más oldalát erősíti. Az idegen nyelvet anyanyelvi szinten beszélő tanárok az idiómák és a manírok oldaláról mutathatja be a tananyagot. A nem anyanyelvű tanárok a nyelvek logikai oldalát mutathatják be. [8]

Szerencsés és az egyik legjobb forrás, ha a tanuló az autentikus anyagokat a saját anyanyelvét beszélő nyelvtanárral nézeti át, ha már birtokában van az alapvető nyelvtani szabályoknak.

A körültekintő tananyagkészítés és visszakérdezés a mai ingergazdag környezetben különösen fontos, mivel a számítástechnika mindennapos használata fiatal korban az agyi fejlődésre is jelentős hatással van, és minden érdekes, ami számítógéphez köthető. [9]

A hálózatok aktualizálása a modern környezethez

Az internet használata a nyelvtanulók és oktatók körében az utóbbi években egyre szélesebb körben elterjedt. A modern kommunikációs oktatási mozgalmak keretén belül, a kompetenciára és a jelentés megbeszélésére összpontosítva, az internet-alapú oktatási tevékenység növekvő gyakorisága számos fontos kérdést vet fel. A beszélgetés során megvizsgáljuk a számítógépes hálózatépítés hatását a nyelvtanításra, és a fókuszban a hálózat alapú nyelvtanulási tevékenység értékével kapcsolatos versengő állításokra összpontosítunk.

A hálózat alapú nyelvközpont elengedhetetlen része az élőben közvetítés is, de csak akkor, ha sikerül megoldani a közvetítővel a közvetlen kommunikációt. Minden esetre a nyelvtanítás lényegének összefoglalása az

egymással összekapcsolt számítógépek használatát akár helyi, akár globális hálózatokban jelenti. Ezen átfogó meghatározások alapján úgy tűnik, hogy a hálózati alapú tanulást a CALL egyik típusának lehetne tekinteni. A felhasználói felületes megjelenések ellenére csak összetett rendszerként lehet értelmezni.

Csak akkor működhet a hálózat alapú nyelvvoktatás, ha már a tanulók és az oktatóik egyaránt foglalkoztak már számítógépes oktató eszközökkel a hálózat felállítása előtt. Ez nem egyenlő azzal, hogy van fogalmuk az eszközök működtetéséről, hanem azzal is, hogy az eszközök célszerű nyelvvoktatásra irányuló használatával is tisztában van a csoport minden tagja.

A hálózat alapú oktatás a számítógépes oktatás evolúciós lépcsője. Azért van így, mert az elsődleges cél az számítástechnikai eszközök bevonásában a régi eszközök kiváltása, amely az amortizációt is lassítja. A könyveket kiváltják a programok, a hangkazettákat a CD-k.

A jövő nemzedékeinek egyik feladata, az, hogy mélyebben kikutassa, hogy a számítástechnikában használt szakzsargon vagy szleng a technikai újításoknak köszönhetően hogyan települ át a mindennapi nyelvbe, ami visszahat a nyelvi hálózatokra is, mivel azok eleve ilyen számítógépes eszközök használatára épülnek. Meddig fognak elmenni a nyelvújításban a hálózatok használóinak szókincshasználati szokásai? Hogyan befolyásolja mindezt, hogy már egyre hatékonyabb helyesírás-ellenőrző programok működnek? Vajon nem képez-e egyensúlyt majd a szleng és a helyes idegen nyelvű kifejezések egyidejű használata? Annyi bizonyos, hogy az írásbeliség a csevegésnek köszönhetően nem fog kárba veszni.

A hálózat alapú nyelvvoktatás hozadékai

A kommunikáció stílusjegyeinek átvétele a számítástechnika nyújtotta lehetőségeken keresztül befolyásolja, hogyan boldogul egy nyelvtanuló a majdani megnyilvánulásaiban. Az önálló viselkedés megtanulása idegen nyelven a hallgató elsődleges célja, egy olyan cél, amely magában foglalja az identitás idővel történő összehangolását az asszimiláció alatt álló nyelvi kóddal. A számítástechnikai eszközök és hálózatok alkalmazásának elterjedése annyira újkeletű, hogy még nehezen mérhető a hatása.

Ez a fenti észrevétel arra is rámutat, hogy a hálózat alapú nyelvtanulás csak akkor működőképes, ha szabályokat és szabványokat követ. A technikai feltételek csak az első lépést jelentik. Ami a legfontosabb, hogy a hálózat működését valóban moderálni kell. A moderációnak igazságosnak kell lennie és igazodnia kell a rendszer által megkövetelt szaknyelvhez is, hogy minden fél egyaránt értsen belőle. Kemény ítélet lehet, hogy nem nagyon van értelme

addig hálózati alapon oktatni, amíg a moderátor nincsen teljesen tisztában minden rendszerbeli összetevővel.

A tanárok eltérő hiedelmeit és intézményi ideológiáit nem lehet egyik napról a másikra egységesíteni, amely ismét a feltétele lenne a hatékony hálózat alapú oktatásnak arról nem is beszélve, hogy hátráltatja a diszciplínák közötti átjárhatóságot, amely kívánalom, ráadásul része a pedagógus minősítéseknek is. [10]

Az eszközök módszerként való tekintése is zsákutca. Csak azért, mert valaki rendelkezik egy projektorral, attól még ugyanúgy frontális módon taníthat. Ha a technikát valaki nem integrálja be az órák színessé és életképebbé tételébe, akkor a technikai fejlettség önbecsapással párosul.

A dolgot nehezíti, hogy a mostani járványügyi vészhelyzet hidegzuhanyként érte a pedagógus társadalmat abból a szempontból, hogy a már kialakult elvek nagy részével fel kellett hagyni és inkább azok a fiatal pedagógusok kerültek jobb helyzetbe, akik már legalább a 90-es évek közepétől nem idegenkedtek a számítógépektől akkori gyerekeként. Ez a tekintélyelvűség követésén is csorbát ejt, amely jelentősen befolyásolja a hálózatokban moderáló szerepet betöltő személyek intézkedéseit. Lehet, hogy a növendék talpraesettebbnek bizonyul a felületek kezelésében oktatójánál. A hálózatépítésnek így elengedhetetlen eleme lesz a kölcsönös bizalom, nemcsak a forrásanyagok irányába, hanem a közösség tagjainak irányába is.

Ezekben az időkben a tananyagfejlesztés az egyik legfontosabb lépcsőfok, amíg a "jó gyakorlatok" már több ízben és több helyen alkalmazásra kerülnek. Addig a hálózat alapú nyelvtanítás nem önálló segítő eszköz, hanem a számítógéppel támogatott oktatás kibővített változata.

A hálózatokban rejlő lehetőségek

A talált anyagok felhasználásán túl akkor valószínű a hálózat valóban élő rendszerré formálása, ha a tanulóknak szerencsés esetben van lehetőségük kapcsolatba kerülni a talált anyagok szerzőivel is és azok hajlandóak a többszörös és időben hosszú ideig tartó visszacsatolásra. Ennek egyik elemi formája videók vagy blogok nézése és az arra való reflektálás a szerző elismerésével vagy építő kritikával - természetesen elsődleges egyeztetés után.

Még szerencsésebb szituáció, ha a forrás nemcsak online kommunikációt gerjeszt, hanem tartalomfejlesztés kezdődik, amely tükrözi mind a forrás mind pedig a hallgatók környezeti hatásait. Ilyen lehet több olyan multimédiás anyag készítése, amely inspiráció és konzultáció után a csoport tagjainak különféle szokásait és kultúráját mutatja be projektek keretében.

Ennek kialakulásához mind a moderátorra, mind pedig a forrást szolgáltató félre szükség van. Fő cél a kommunikáció mellett a hálózat értékkeremtő funkciója és az, hogy minden pillanatban a megbeszéltek tartalmak hivatkozási alapok lehessenek az újonnan felhasználók számára, akik később lépnek be a rendszerbe.

Éppen ezért a hálózat alapú nyelvtanítás akkor nyereséges, ha a mérföldkövekről lehet készíteni archiválást. Akkor megvalósítható a pedagógiai sillabusz, ha az a tudás spirális irányú, a tananyagot egyre jobban kiterjesztő fejlesztését hangsúlyozza. Ez azért előnyös, mert az archiválás a működő hálózaton belül folyamatos visszajelzést is lehetővé tesz, amely mindig frissülhet az újonnan belépők tapasztalatai által.

A szervertár fizikai elérhetősége és tárterülete sem elhanyagolható. Ez még megoldásra vár, bár a mostani történelmi állapot kiválogatja, hogy mely tanárok, mely anyagai használhatóak valóban és gerjesztik a hálózati alap megvalósulását. Ennek vadhajtása, hogy vajon csak a feladatok ellenőrzése lesz hálózathoz kötött, vagy valóban sikerül tartósan bevonni olyan oktatót vagy pedagógust, aki anyanyelvi szinten beszél a hálózaton belül alkalmazott idegen nyelvet. A külföldi forrás a szövegekben tud segíteni, az adott közösség anyanyelvi szakembere pedig a nyelv mechanikáját és logikáját tudja magyarázni.

A fentiek értelmében nem kérdés, hogy a hálózati alap csakis az élő kapcsolat esetén állja meg a helyét, amit most megváltoztat a történelem, illetve az hogy a pedagógusok megnövekedett munkaterhe mellett a visszajelzések milyen gyakoriak a hallgatók felé. [8]

Konklúzió

Mindezek alapján kívánatos olyan online kapcsolatok fejlesztése és fenntartása, amelyek közösségépítéshez, önkifejezéshez és másokkal való interakciókhoz vezetnek. Az idegen nyelvet tanuló közösségekben és a felmerülő tanulási helyzetekben az ilyen típusú kapcsolatok kifejezetten csábítóak és példateremtőek. Akár nevezhetnénk őket online szabad platformoknak is. Egy jól ütemezett hálózat a szabályok terén egy idő után már saját magát is képes fenntartani. Természetesen a csoportdinamika lépései nem elhanyagolhatóak és lehetőséget kell teremteni arra, hogy a csoport tagjai a moderátor és a forrás kivételével szabadon elhagyhassák a csoportot úgy, hogy az addigi online tevékenységnek ne maradjanak fenn illetéktelenek számára elérhető nyomai. Az elsődleges kutatások a jelenlegi fejlettségi szint miatt még korántsem tekinthetőek véglegesnek.

The Prospects of Network-Based Language Teaching

Network-Based Language Teaching (NBLT) teaches languages using computers that are interconnected through local or global networks. NBLT allows students to interact with speakers of the target language without having to physically meet them. In NBLT, the main focus is on authentic communication through the computer and the Internet. Social websites and virtual communities offer new opportunities for NBLT.

Since the second half of the 20th century, the teaching of foreign languages has undergone dramatic changes. The focus shifted from teaching discrete grammatical structures to encouraging communicative ability. Creative self-expression is the goal for modern language learners. The exact meaning of what is being said takes precedence over the structural practice of teaching grammar. The cultural context is given great emphasis, even if many teachers are uncertain about teaching the cultural aspect of a language. The textbooks used today distinguish between spoken and written language forms and, in addition to literary texts, usually contain authentic texts (e.g., advertisements and newspaper articles, etc.). Related to this multifaceted change is one of the most significant areas of modern language teaching — Computer-Assisted Language Learning (CALL). Nowadays, media centers and interactive classrooms are slowly being available in every school, where language learners can use multimedia e-materials, access foreign language documents on the World Wide Web, and communicate with native-speaking language users through electronic means. Language teaching is now a real living organism that is becoming more complex day by day.

Keywords: internet, social networking sites, virtual classroom, content sharing, network based language teaching

Irodalom

- [1.] WARSCHAUER M.: *Network-Based Language Teaching*, Cambridge University Press, 204–228, 2000.
- [2.] ANDERSON L.; LORD G.: *Social networking in language learning*, 2016. [elérés:2020.03.10.]
https://www.researchgate.net/publication/311594357_Social_networking_in_language_learning
- [3.] LONG, M.: Input and second language acquisition theory, In: S. GASS and C. MADDEN (eds), *Input in Second Language Acquisition*, Rowley, MA: Newbury House: 377–393, 1985.

- [4.] LONG, M.: The role of the linguistic environment in second language acquisition. In: W. RITCHIE and T. BHATIA (eds), *Handbook of Second Language Acquisition*, San Diego, CA: Academic Press: 413–468, 1996.
- [5.] KRASHEN, S.: The input hypothesis and its rivals. In: N. C. ELLIS (ed), *Implicit and Explicit Learning of Languages*, San Diego, CA: Academic Press: 45–78, 1994.
- [6.] SCHMIDT, R.: The role of consciousness in second language learning. In: *Applied Linguistics*, (1990) 11: 129–158,
- [7.] <https://ddi.sutd.edu.sg/> [elérés: 2020.04.29.]
- [8.] DERAKHSHAN, A.: Social Networks for Language Learning, In: *Theory and Practice in Language Studies*. (2015) Vol. 5, No. 5, 1090–1095, [elérés: 2020.03.10.]
<http://academypublication.com/ojs/index.php/tpls/article/download/tpls050510901095>
academypublication.com/ojs/index.php/tpls/article/download/tpls050510901095
- [9.] THOMAS, S, BENKE E, G., DIMITRIADIS, C., INYANG, I.: Use of mobile phones and changes in cognitive function in adolescents. In.: *Occupational and environmental medicine*, 67. 861–866, 2010. [elérés: 2020.03.10.]
https://www.researchgate.net/publication/46009247_Use_of_mobile_phones_and_changes_in_cognitive_function_in_adolescents
- [10.] https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/unios_projektek/kiadvanyok/utmutato_a_pedagogusok_minositesi_rendszereben_6.pdf
[elérés: 2020.04.29.]